POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 1

POSEL
zpod Žalého

Číslo 4 Ročník XXVII/2017 Cena 10 Kč

ZPRAVODAJ OBCE BENECKO, PRAMENY OBECNÍ KRONIKY

podatelna@obecbenecko.cz

www.obecbenecko.cz

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 1

Obsah

Slovo starosty 3

Zápis ze 18. veřejného zasedání OZ 5

Společenská kronika 12

Za Jirkou Rychtrem 13

Brusle 15

Benecká pouť v obrazech 16

11 let sdružení cestovního ruchu 17

Štěpanický hrad ožil 19

Hledání ztraceného času 23

Soužití Čechů a Němců v minulosti 26

Seno z hor 29

Vystoupení národního umělce Miloše Kopeckého na Sjezdu českých dramatických umělců v Praze . . . 31

Vzpomínky na dědečka legionáře 34

Na ekologické pouti 36

Chrám 38

Vnitřní krása kamenů 39

Obrázek na titulní straně: Z benecké pouti

Zadní strana obálky: Legionářův lístek ze zajetí – k článku na str. 34

POSEL ZPOD ŽALÉHO

Vydává Obecní úřad Benecko, redakční rada: Rada obce Benecko.
Registr. číslo MK ČR E 12668. Podávání novinových zásilek povoleno ObSP Pardubice č. j. P/1–8190/91 ze dne 27. ledna 1991.
Za věcný a názorový obsah textů odpovídají jejich autoři.
Uzávěrka dne 10. 8. 2017. Náklad 300 ks.
Výroba: *Gentiana* Jilemnice

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka

Vážení čtenáři Posla,

v době, kdy píši tento příspěvek do našeho zpravodaje, se prázdniny přehouply do svojí druhé poloviny. Do naší obce coby turistické destinace si opět našlo cestu značné množství návštěvníků a je potěšitelné, že většina z nich od nás odjíždí spokojeno. Když člověk slyší z jejich strany slova jako „máte to tu moc hezké“, tak to zahřeje. Je to ocenění práce a snahy nejenom těch z vás, kteří nabízejí různé služby v cestovním ruchu, ale všech obyvatel obce, kteří zvelebováním svých domů a jejich okolí přispívají k celkovému vzhledu obce. A týká se to všech částí obce, ne jenom té turisticky nejvíce preferované. Díky za to. Není to ale jenom u nás, že se lidé snaží, aby žili v hezkém prostředí. Jezdím již dvacet let s partou motorkářů vždycky o letních prázdninách na pár dnů po Čechách. Za tu dobu máme republiku docela dobře zmapovanou. Musím konstatovat, že se ten vzhled většiny obcí hodně změnil, šedé a zaprášené vesnice a města se proměnily, vyrostlo spousty nových domů, je hodně opravených silnic, budují se vodovody, kanalizace, čistírny, jsou opravené školy, radnice i další veřejné budovy. A já jsem rád, že ani v těchto věcech není naše obec pozadu.

Druhou stranou mince, tedy turistické atraktivity obce, je úbytek trvalých obyvatel. Potýkáme se s problémem, jaký mají asi všechny turisticky zajímavé lokality. Každý by tu chtěl mít dům, chatu nebo chalupu, ale již si k nám nedá trvalý pobyt. Tím obec přichází o dost peněz na daňových příjmech. Přitom tito chalupáři, často spíš podnikatelé, mají vůči obci mnohdy větší požadavky než naši obyvatelé. Velkým zájmem o stavební pozemky a nemovitosti, zejména v horních partiích obce, se ceny dostaly tak vysoko, že mladí lidé se zájmem o trvalý pobyt v obci, nemají téměř šanci. Nemají šanci přeplatit bohaté zájemce o pozemky, většinou z velkých měst. Kdo tedy nemá možnost stavby například na pozemku rodičů, tak mu nezbude, než z obce odejít. Obec stavební pozemky pro rozvoj trvalého bydlení prakticky nemá (něco málo v Mrklově). Když byla snaha o prosazení nových zastavitelných ploch na obecních pozemcích, aby bylo co nabídnout zájemcům o trvalé bydlení za přijatelnou cenu, v územním plánu to narazilo na ochranu přírody a neprošlo to.

Věc, která mě potěšila, je připravenost naší výjezdové jednotky hasičů. Opět se potvrdilo, že přestože je tato jednotka tvořena dobrovolníky, kteří nedrží žádné služby, tak jsou schopni, když je třeba, opravdu rychle zasáhnout. Nedávno byl vyhlášen požární poplach pro výjezd k požáru na Dolním Benecku a naše jednotka byla na místě jako první, ještě před příjezdem profesionálních hasičů. A nebylo to poprvé, kdy se takto rychle dokázali naši hasiči dát dohromady a jako první za-

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 4

sáhnout. Kromě této hlavní činnosti pak jednotlivé SDH v obci (Dolní Štěpanice, Horní Štěpanice a Benecko) pořádají v průběhu roku různé společenské, kulturní i sportovní akce a za to všechno jim patří také poděkování. Ono je to již historicky dáno, že v Čechách a zejména na menších vesnicích patřili hasiči vždycky k těm nejaktivnějším, mnohde i jediným spolkům. A dodnes jsou i některé vesnice, kde jsou skoro všichni obyvatelé členy hasičského sboru.

Tolik ode mě v tomto Poslu.

Ing. Jaroslav Mejsnar, starosta

Vážení zákazníci, s účinností od 1. 9. 2017 dochází

KE ZMĚNĚ HODIN PRO VEŘEJNOST POŠTY BENECKO

a tato pobočka bude pro veřejnost otevřena v rozsahu:

PO, ÚT, ČT, PÁ 8.00–12.00

ST 8.00–12.00, 13.00–15.30

S pozdravem

Česká pošta, s. p., Pobočková síť Severní Čechy

VYMÝVÁNÍ MOZKŮ?

Vážení čtenáři Posla. Dovolte, abych reagovala na zápis ze 17. veřejného zasedání OZ dne 19. 4. 2017. A to na bod 11d, kde Radek Kynčl požádal, aby „diskuzní forum“ v Dolních Štěpanicích bylo plakátováno. Z mého pohledu hodina přátelského posezení s panem starostou jednou do roka nelze takto nazvat. Myslím, že koho my si mezi sebe pozveme, je pouze naše věc. Pan starosta k nám chodí ve svém osobním volnu a pokud přijme naše pozvání i letošní podzim, rádi ho mezi sebou přivítáme. A za další, nevím, kdo a jak nám vymývá mozek. Možná se to jednou dovím. Návštěva divadla, koncertu, prohlídka kostela, nebo opékání buřtů, jsou na hony vzdáleny vymývání mozků. 20 let se takto scházíme a pokud nám bude sloužit zdraví, budeme se scházet i nadále. A jestliže si někdo myslí, že nám, lidem v letech je vymýván mozek, svědčí to o tom, že ještě mozky máme.

Libuše Koudelková

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka

Zápis z 18. veřejného zasedání OZ,

konaného dne 14. 6. 2017 v zasedací místnosti Obecního úřadu Benecko od 17. 00 hodin.

18. veřejné zasedání zastupitelstva obce zahájil pan starosta v 17. 06 hodin. Přivítal přítomné hosty zasedání a zastupitele, kterých bylo přítomno 10, omluveni Mgr. R. Braunová, M. Hendrych, J. Hervert, T. Petrák, K. Tomáš.

1) Schválení:
a) program zasedání,
b) ověřovatelů zápisu: Bc. Z. Jebavý, Mgr. V. Mejsnarová,
c) zapisovatelky: Ivana Koudelková.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo schvaluje a) navržený program zasedání, b) ověřovatele zápisu: Bc. Z. Jebavý, Mgr. V. Mejsnarová, c) zapisovatelku I. Koudelkovou.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 1a), 1b) a 1c) schváleno.

2) Schválení zápisu z 17. OZ ze dne 19. 4. 2017.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo schvaluje zápis z 17. veřejného zasedání OZ Benecko, které se konalo dne 19. 4. 2017.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 2 schváleno.

3) Schválení rozhodování OR ze dne 10. 5., 22. 5. a 7. 6. 2017.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo schvaluje rozhodování rady Obce Benecko ze dne 10. 5., 22. 5. a 7. 6. 2017.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 3 schváleno.

4) Projednání podmínek působení Městské policie Jilemnice v obci.
Zastupitelé se seznámili s podmínkami působení Městské policie Jilemnice v obci (financování, časová dostupnost atd.).
Návrh usnesení:
Souhlas s uzavřením smlouvy s Městem Jilemnice o působení Městské policie Jilemnice na území obce Benecko.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 4 schváleno.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka

5) Hospodaření, výroční zpráva a závěrečný účet VHS Turnov. Zastupitelé byli seznámeni s výroční zprávou a závěrečným účtem VHS Turnov. K dispozici na stránkách VHS Turnov a na OÚ Benecko.
Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

6) Přechod pro chodce v Dolních Štěpanicích a na Benecku. Požadavek občanů z DŠ na zřízení přechodů pro chodce. Místostarosta zjistil, kde si občané přechod přejí (z Chytrákova, u zastávky a na Rovinách). Na Benecku by byl vhodný v centru a u Hotelu Kubát. Místostarosta bude jednat s policií ČR o zřízení navrhovaných přechodů. V DŠ by se udělali až po ukončení stavebních prací.
Návrh usnesení:
Souhlas s pověřením místostarosty k jednání s policií ČR a odborem dopravy Městského úřadu Jilemnice o navrhovaných přechodech pro chodce.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 6) schváleno.

7) Schválení opravy cesty Dolní Benecko–Hample. Starosta seznámil přítomné s opravou cesty v Hampli. Z Vítkovic je již hotová. Byly osloveny tři firmy na podání cenové nabídky: ZEPOS RS s. r. o. 1 053 tis., STRABAG a. s. nabídku nedodal, M-SILNICE a. s. 714 tis.
Návrh usnesení:
Souhlas s výběrem firmy M-Silnice na cestu v Hampli.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 7) schváleno.

8) Schválení smlouvy o úvěru na vodovod a kanalizaci v DŠ. Zastupitelé se seznámili se smlouvou o úvěru na vodovod a kanalizaci v DŠ od České Spořitelny.
Návrh usnesení:
Souhlas s podpisem smlouvy o úvěru na vodovod a kanalizaci v DŠ od České Spořitelny.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 8) schváleno.

9) Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření. Zastupitelé byli seznámeni s výsledkem kontroly hospodaření obce za rok 2016. Zpráva o přezkoumání hospodaření obce za rok 2016 je k nahlédnutí na obecním úřadu a je zveřejněna na úřední desce obce. Při kontrole hospodaření obce za rok 2016 nebyly zjištěny chyby a nedostatky podle §2 a §3 zákona

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka

č. 420/2004 Sb. Při přezkoumání byla zjištěna rizika poměrového ukazatele – podíl pohledávek a podíl závazků na rozpočtu územního celku a podíl zastaveného majetku na celkovém majetku územního celku.
Zastupitelstvo obce bere Zprávu o přezkoumání hospodaření obce za rok 2016 na vědomí.

10) Závěrečný účet obce. Zastupitelé byli seznámeni s podklady k závěrečnému účtu obce za rok 2016. Podklady pro Závěrečný účet Obce Benecko za rok 2016 jsou k nahlédnutí na obecním úřadu a jsou zveřejněny na úřední desce obce. V závěrečném účtu jsou obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby, údaje o hospodaření s majetkem a o dalších finančních operacích, včetně tvorby a použití peněžních fondů v tak podrobném členění a obsahu, vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům krajů, obcí, státním fondům, Národnímu fondu a jiným rozpočtům a k hospodaření dalších osob. Součástí závěrečného účtu obce je Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření obce za rok 2016.
Návrh usnesení:
Zastupitelé souhlasí s celoročním hospodařením Obce Benecko za rok 2016 bez výhrad. Při přezkoumání hospodaření Obce Benecko za rok 2016 nebyly zjištěny chyby a nedostatky.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 10) schváleno.

11) Účetní závěrka.
Zastupitelé byli seznámeni s podklady pro účetní závěrku za rok 2016. Podklady pro účetní závěrku jsou k nahlédnutí na obecním úřadu a jsou zveřejněny na úřední desce obce. Účetní závěrka obsahuje rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu.
Návrh usnesení:
Zastupitelé schvalují Účetní závěrku Obce Benecko k rozvahovému dni 31. 12. 2016.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 11) schváleno.

12) Střednědobý výhled obce. Změna střednědobého výhledu: doplněno – skutečnost roku 2016, rozpočet 2017, výhled 2018–2021.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo schvaluje střednědobý výhled obce do roku 2021.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 12) schváleno.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka

13) Účetní a rozpočtové záležitosti.

13a) a) Změna rozpočtu č. 3/2017 – rozpočtové opatření č. 3
Příjmy: 4213 Investiční přijaté transfery (doplatek cesta Zákoutí) /+/ 100 000 Kč, 1211 Daň z přidané hodnoty /-/ 100 000 Kč. Přesuny mezi paragrafy 2321, 3639.
Výdaje: přesuny mezi paragrafy a položkami: paragraf: 3639, 4351, 5512, 6409.
Změnou č. 3 rozpočtové opatření č. 3 nebudou navýšeny příjmy ani výdaje rozpočtu obce.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo schvaluje rozpočtovou změnu č. 3/2017 – rozpočtové opatření č. 3.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 13 a) schváleno.

13b) Inventarizace majetku a závazků k 31. 12. 2016. Návrh na vyřazení majetku z evidence.
Inventarizace majetku za rok 2016 proběhla řádně, podklady byly řádně připraveny a ověřeny na skutečnost. U inventur byla vždy osoba odpovědná za majetek. Byl zjištěn skutečný stav majetku a závazku a ostatních inventarizačních položek pasiv a podrozvahy, který je zaznamenán v inventurních soupisech. Skutečný stav byl porovnán na účetní stav majetku a závazků a ostatních inventarizačních položek. Inventarizační zpráva byla zpracována dne 23. 1. 2017. Zastupitelé byli seznámeni s návrhem na vyřazení majetku z evidence.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo schvaluje návrh na vyřazení majetku z evidence.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 13 b) schváleno.

14) Schválení smlouvy o smlouvě budoucí na zřízení věcného břemene.

14a) Smlouva na věcné břemeno č. IE-12-4003714/VB/03 na uložení kabelu NN na p. p. č. 921/1 v k. ú. Benecko.
Návrh usnesení:
Souhlas s podpisem smlouvy na věcné břemeno.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 14 a) schváleno.

14b) Smlouva č. IV-12-4015101/VB1 o smlouvě budoucí na věcné břemeno uložení kabelu NN na p. p. č. 216/11 v k. ú. Dolních Štěpanicích Chytrákov č.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka

Návrh usnesení:
Souhlas s podpisem smlouvy č. IV-12-4015101/VB1 o smlouvě budoucí na věcné břemeno DŠ Chytrákov.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 14 b) schváleno.

15) Informace o probíhajících a připravovaných akcích v obci. Starosta podal informace o probíhajících a připravovaných akcí v obci – krajská silnice na Benecko, budování vodovodu a kanalizace v DŠ, cesta Zdůlnou. Opravy střech a nátěry střech na obecních budovách, práce na VO, cyklostezka, vycházkové okruhy (společně se Sdružením cestovního ruchu Benecko a správou KRNAP). Cesta Mrklov, opravy cest. Na cestu k Pušovým a k Mladé Frontě máme nabídku od M-SILNICE za cca 905 tis. Konečná fakturace bude dle skutečných nákladů, které předpokládáme nižší.
Návrh usnesení:
Souhlas s objednáním opravy cest k Pušovým a Mladé Frontě od M-SILNICE.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 15) schváleno.

16) Záležitosti kontrolního a finančního výboru. Starosta seznámil přítomné s činností kontrolního a finančního výboru. Pochválil práci kontrolního výboru při kontrole příspěvkových organizací, kde zápis z kontroly měl vysokou úroveň. Upozornil výbory na nízkou účast členů při kontrolách (pod hranicí usnášení schopnosti). Dále seznámil přítomné s ukončením členství Dominika Brožka ve finančním výboru, a nutnosti dovolit člena výboru na lichý počet. Zazněl požadavek ze strany finančního výboru, aby OZ výbory více úkolovalo. Z další diskuze vyplynulo, že je třeba do příštího OZ tyto věci vyřešit tak, aby výbory fungovaly dle zákona.
Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

17) Návrhy a požadavky občanů.

17a) Návrh Z. Trýzny – zveřejňovat zápisy z finančního a kontrolního výboru na webových stránkách obce. Diskuse – z obcí Jilemnicka (22 obcí) zveřejňuje pouze Jilemnice. Výsledky kontrol budou projednávány na OZ, z toho vyplývá, že budou přístupny veřejnosti (zápisy z OZ). Z diskuze vyplynulo, že samostatné zveřejňování zápisů na webových stránkách je nadbytečné.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 10

Návrh usnesení:
Souhlas se zveřejňováním zápisů z finančního a kontrolního výboru na webových stránkách obce.
Výsledek hlasování: *Pro 0. Proti 7. Zdržel se 3 (Honců, Jebavý, Mejsnar).*
Usnesení č. 17 a) neschváleno.

17b) Návrh Z. Trýzny – zpráva o činnosti kontrolního a finančního výboru za rok 2016 a od 1. 1. 2017 do 20. 5. 2017. Čím zastupitelstvo OÚ Benecko výbory pověřilo a s jakým výsledkem se výbory zhostily úkolu. Z diskuze vyplynulo, že o činnosti výborů vypovídají zápisy z jejich jednání a není třeba k tomu vypracovávat zvlášť zprávy. Starosta nabídl, že do příštího OZ požadované zprávy vypracuje.
Návrh usnesení:
Starosta do příštího OZ vypracuje zprávu o činnosti FV+KV.
Výsledek hlasování: *Pro 0. Proti 8. Zdržel se 2 (Jebavý, Mejsnar).*
Usnesení č. 17 b) neschváleno.

17c) Návrh Z. Trýzny – znovu projednání rozšíření oficiálních stránek OÚ Benecko o rubriku: závady a nedostatky. Již bylo řešeno. D. Honců – udělat anketu o založení této rubriky na webových stránkách obce zda ji vůbec občané chtějí.
Návrh usnesení:
Souhlas s anketou o založení výše uvedené rubriky na webových stránkách obce s tím, aby přihlášení (souhlas, nesouhlas) bylo možné z každé emailové adresy pouze jednou.
Výsledek hlasování: *Pro 5. Proti 2 (Janatová, Klimenta). Zdržel se 3 (Mejsnarová , Mejsnar, Šochovský).*
Usnesení č. 17 c) neschváleno.

18) Různé.

18a) Vlhkost bytu v Horních Štěpanicích čp. 37. Byt je dlouhodobě velmi vlhký. Firma ATG vypracovala posudek na vlhkost a možnosti jejího odstranění. Nejlépe se jeví tlaková injektáž cca 100 tis.
Návrh usnesení:
Souhlas s odvlhčením bytu v HŠ 37 tlakovou injektáží.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 18 a) schváleno.

18b) Svazek obcí Jilemnicko by chtěl koupit pozemky v Hrabačově pro vybudování technického zázemí pro systém komunitních kompostáren, případně dalšího rozvoje činnosti pro členské obce. Požaduje od členů svazku příspěvek ve výši 110 Kč na obyvatele. S materiálem se

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 11

zastupitelé seznámili.
Návrh usnesení:
Zastupitelstvo obce Benecko schvaluje mimořádný členský příspěvek Jilemnicku – svazku obcí za účelem nákup pozemků v katastru Hrabačov (parc. č. 815/1, 815/13, 815/36, 815/37, 816/1 o celkové výměře 16 068 m²) ve výši 110 Kč/obyvatel. Mimořádný členský příspěvek bude rozdělen do dvou splátek ve výši 55 Kč/obyvatel do konce září 2017 a ve výši 55 Kč/obyvatel do konce února 2018 a to na základě zaslaného předpisu k platbě.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 18 b) schváleno.

18c) Návrh požádat Horskou službu o zajištění stálé služby člena Horské služby na Benecku na zimní sezónu.
Návrh usnesení:
Souhlas s podáním žádosti.
Výsledek hlasování: *Pro 10. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 18 c) schváleno.

V 20:05 se omluvila M. Janatová a odešla. Přítomno 9 zastupitelů.

18d) Vlastníci pozemku p. p. č. 731/2 a 730/2 oba v k. ú. Benecko doložili žádost z roku 2015 novými argumenty, a požádali o postoupení této žádosti k dalšímu projednávání změny ÚP Benecko. Zastupitelé byli s obsahem žádosti seznámeni.
Návrh usnesení:
Souhlas s projednáním žádosti v probíhající změně ÚP.
Výsledek hlasování: *Pro 9. Proti 0. Zdržel se 0.*
Usnesení č. 18 d) schváleno.

18e) M. Wohanka: torzo koše u školy – odstraníme, cesta na Levínek začíná praskat – cesta je KRNAPu a řeší to, zda by šly umýt kontejnery na sklo – jsou špinavé – zařídí M. Zelinka, stromy pod Hančovou Boudou jsou suché – starosta požádá o odstranění v průběhu dokončování opravy silnice, zda už jsou nové přepočty a koeficienty na vleky – již jsme žádali, starosta zaurguje.
Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

12) Závěr.
Starosta poděkoval přítomným za účast, popřál všem hezké prázdniny a příjemnou dovolenou a ve 20. 20 ukončil zasedání zastupitelstva.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 12

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Jubilea v květnu 2017

Miloslav Plůcha, Zákoutí	89 let
Věra Kordová, Benecko	86 let
František Faistaver, Dolní Štěpanice	83 let
Věra Fajstavrová, Dolní Štěpanice	83 let
Bohuslav Pohořalý, Dolní Štěpanice	78 let
Arnošt Udatný, Benecko	76 let
Marie Braunová, Štěpanická Lhota	76 let
Josef Koudelka, Dolní Štěpanice	70 let
Božena Hančová, Dolní Štěpanice	70 let
Jiří Kužel, Dolní Štěpanice	70 let

Jubilea v červnu 2017

Zdeňka Kynčlová, Horní Štěpanice	84 let
Oldřich Menec, Dolní Štěpanice	83 let
Lidmila Nožičková, Benecko	82 let
Ida Kochová, Dolní Štěpanice	81 let
Josef Novák, Dolní Štěpanice	80 let
Zdenka Jeriová, Mrklov	77 let
Zdeněk Kraus, Dolní Štěpanice	76 let
Bohuslav Pochop, Štěpanická Lhota	76 let

Narození

Manželům Michaele a Lukášovi Hanušovým z Benecka se 4. 3. 2017 narodil syn Marek. Blahopřejeme.

Zlatá svatba

Před lety jste si ruce podali,
společné ano si řekli.
Životem spolu jste se vydali.
A i když starostí byl nával,
nikdy jste své ano zpět nevzali.
Vzájemně jste se podporovali
a milovali.

Dne 16. 6. 2017 oslavili Libuše a Jaroslav Spanilí z Horních Štěpanic zlatou svatbu.

Blahopřejeme.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 13

ZA JIRKOU RYCHTREM

Prvního července odpoledne jsme se rozloučili v kostele Svaté Trojice v Horních Štěpanicích s naším občanem Jiřím Rychtrem z Holobouska. Narodil se do rodiny Anny a Ludvíka Rychtrových jako třetí dítě dne šestého dubna 1943. Maminka, rozená Ďoubová, pocházela z Roudnice, z Rychlova tatínek, který byl vyučený tkadlec a nakonec se vypracoval na vedoucího mistra v hrabačovské Kolоře, přitom hospodařil a postavil dům v hornoštěpanickém Holobousku. Tam se i syn Jirka narodil a dětství prožíval se staršími sestřičkami Líduškou a Aničkou. Do školy chodil v Horních Štěpanicích a pak do měšťanky v Jilemnici. V roce 1959 po skončení školní docházky již z důvodu rodinné katolické víry nemohl ve studiu pokračovat a tak nastoupil do učiliště Pozemních staveb v Liberci a vyučil se tesařem. Od dětství byl doma veden ve zbožném duchu, snad proto i zvolil povolání tesaře. Rok po vyučení pracoval na stavbě automobilky ve Vrchlabí a v letech 1964–66 prožil vojenskou službu na Tachovsku jako řidič nákladního auta. Tuhle profesi si oblíbil a po skončení vojny nastupuje jako řidič v TOSU ve Vrchlabí. Tady se seznámil s devatenáctiletou Jaroslavou Malou z Klášterské Lhoty a v září 1968 se vzali. V roce 1969 se jim narodil syn Jirka a rok poté syn Ludvík v den tatínkových narozenin. Ale to již rodina prožívala krušné období. Koncem roku 1969 Jiří Rychtr prodělal chřipku, z které se rozvinul zánět mozkovych blan, došlo i k ochrnutí poloviny těla. Rok prožil po nemocnicích, byl dlouho i v Praze na Bulovce, ale Bohu dík se z vážného onemocnění nakonec zotavil a sehnal si práci v OSP v Jilemnici jako opravář servořízení. Tady pracoval

jednadvacet let, doplnil si přitom v letech 1976–79 v Hradci Králové odbornost jako obráběč kovů. V roce 1991 přešel do Cutisinu, kde pracoval do roku 2007 v povolání strážného a vrátného. Pak odešel do důchodu.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 14

V roce 1979 se manželům narodila dcerka Jitka. V Kopidlně se vyučila zahradnicí a nakonec v tomto kraji zůstala, bydlí v Jičíněvsi a mají tři synky, Patrika, Ondřeje a Adámka. Nejstarší syn Jirka zakotvil na Znojemsku, rodina má dcerku Radku a syny Jiřího a Matěje. Ale vraťme se k zesnulému Jiřímu Rychtrovi. Samozřejmě, že už od útlého mládí začínal jako ministrant při bohoslužbách v kostele, později se přidal tenkrát k požárníkům a po vojně složil myslivecké zkoušky a z rodinné tradice vstoupil do mysliveckého sdružení, kterému zůstal věrný až do svého konce. Začátkem devadesátých let vstupuje jako člen do místní organizace Lidové strany a později byl zvolen jejím předsedou a zase jím byl vlastně až do své smrti. Svolával schůze členstva, pro straníky i pro ostatní zájemce pořádal vylety po pamětihodnostech republiky a těžce nesl, že v novém tisíciletí již lidé ztratili o cestování zájem. Též se účastnil politického života v obci, kandidoval do obecních zastupitelstev, býval členem volebních komisí a sháněl do nich za stranu komisaře. V posledních letech nakonec Lidová strana zůstala z oficiálních stran v obci poslední, která v nových politických poměrech jako KDU-ČSL přetrvala.

Ale to není konec zájmů Jiřího Rychtra. Jistě si pamatujete na jeho články v obecním zpravodaji o místních památkách a o historických událostech v obci. Nezištně i se synem pracoval na opravách hradu, kde byl prospěšný i původním vyučením tesaře. Ale nepůsobil jen v obci, byl také členem Klubu přátel historie v Jilemnici a členem Společnosti ochránců památek ve Východních Čechách.

Docela mnoho aktivit na první pohled u prostého člověka z horské samoty nad Dolními Štěpanicemi. Ale za to musíme poděkovat také jeho manželce, která mu jeho vedlejší zájmy umožňovala, která v době jeho prvního onemocnění koncem šedesátých let pečovala o dva batolecí synky a která se o něho starala i v jeho posledních letech. Před třemi lety totiž Jirku postihl záchvat mrtvice, z kterého se časem dobře zotavil, ale před půldruhým rokem další atak, zase se dostatečně vzchopil, ale další už nepřežil. Osmnáct dní byl v nemocnici, pak pět dní v LDN v Semilech, kde vlastně po čtvrtém záchvatu 22. června skonal.

Naposledy jsme se po bohoslužbě rozloučili s dobrým člověkem, který nejen miloval svou rodinu, ale dával svůj čas i pro naše občany a pro veřejnost. Zavřela se kniha života, do které Jirka Rychtr psal svou láskou, svými činy a jednáním. Budeš nám na tomhle světě chybět.

Děkujeme Ti za všechno, Jirko. Měli jsme Tě rádi.

-stn-

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 15

BRUSLE 2017

I v tomto roce jsme vyrazili směr Německo, Flaeming skate arena, abychom si vychutnali kolem 300 km hladkého asfaltu na 8 okruzích. To vše bez aut a proudících davů. A jak jsme si dali do těla letos? 1. den – tradičně na letiště cca 30 km, 2. den – 43 km, maratonský okruh, 3. den – cukrárna, statek Werder 35 km. Druhá skupina (2 blázni) několik okruhů spojených v jeden obrovský – 130 km). Tentokráte se nebudu nijak dlouze rozepisovat, ale o to více snad obrazem.

Petra Pravečková

Poslední zopakování, jak se brzdí „pluhem“

Holčičí družstvo

Mrknout do mapy kolik nám ještě zbývá ujet…

Vysmátí inlinisté na schodech větrného mlýna

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 16

BENECKÁ POUŤ 2017

To auto je nafukovací

Začíná útok…

probíhá…

a útočí.

Braši, všichni jsme Erlebaši

Prášek, mládek a stárek

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 17

11 LET SDRUŽENÍ CESTOVNÍHO RUCHU NA BENECKU A OKOLÍ

TROCHU HISTORIE

Sdružení CR Benecko vzniklo v roce 2006 za účelem spojení úsilí vlekařů, ubytovatelů a dalších podnikatelů našeho regionu po vzoru podobně vznikajících sdružení zejména v Rokytnici nad Jizerou a v Harrachově. Účelem spolupráce podnikatelů byla zejména potřeba efektivního způsobu propagace v prostředí sílící konkurence nejenom okolních regionů, ale zejména i zahraničních regionů. Tato konkurence měla za následek postupný odliv některých skupin turistů. Potřeba koordinované a účelné propagace se výrazně projevila s nástupem krize a zároveň také jako důsledek špatných sněhových podmínek v několika zimních sezónách po sobě. Bylo zřejmé, že je také nutné výrazně podpořit i ostatní sezóny. Tyto požadavky byly zřejmé již dříve, ale někdo se tohoto úkolu musel ujmout. Určitým motivem ke vzniku sdružení byla příležitost k využití evropské dotace ve výši cca 1 mil Kč na provoz první kamery s účastí v TV Panoramě. Prvním impulsem pro vstup ubytovatelů do sdružení byla zcela jistě výhodná karta hosta, kterou členové sdružení mohli svým hostům nabízet zdarma.

Zpočátku téměř všechny společné finance odčerpaly náklady za udržení kamery. Podmínkou dotace bylo pětileté období. Po ukončení tohoto závazku bylo možné společné finanční zdroje využívat lépe. Sdružení postupně vytvořilo řadu dalších zajímavých a pro členy přitažlivých projektů, jako je informační portál a panoramatické mapy s kontakty na své členy. Význam těchto informačních prostředků dále poroste. Ubytovatelé, kteří jsou členy sdružení, tak budou mít i nadále konkurenční výhodu a budou získávat své hosty snadněji a dříve než ostatní.

Sdružení také získalo certifikát kvality služeb od Ministerstva pro místní rozvoj.

BENECKO
Vzdušné lázně v Krkonoších

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 18

SOUČASNOST

Jsem přesvědčen, že účel vzniku Sdružení se podařil splnit. I přes velmi omezené možnosti dané zejména finančními zdroji a místními podmínkami se podařilo udržet konkurenceschopnost skiareálu. Místní podnikatelé i obec přežili krizi. Podařilo se výrazně zvýšit návštěvnost regionu v období od jara do podzimu včetně. Počet členů sdružení se zvýšil prakticky na dvojnásobek. Zkvalitnil se obsah web stránek a výrazně (několikanásobně) vzrostla jejich návštěvnost. Poptávkový systém začal přivádět hosty členům sdružení. Tyto výsledky nejsou jen proklamace, ale lze je doložit pomocí reálných dat (čísel).

Podařilo se vytvořit povědomí o místním regionu, který je přívětivý a klidný, tedy vhodný pro mladé rodiny i seniory. Benecko rozvíjí svůj image vzdušných lázní – image horského střediska s čistým prostředím a zejména s čistým vzduchem. Lufťákova stezka, jejíž vznik sdružení financovalo, se stala velmi populární.

Současné projekty podporované sdružením:

1) Tvorba propagačních materiálů,
2) IT marketing – rozvoj web stránek a jeho propagace, poptávkový systém,
3) Panoramatické mapy s kontakty na členy sdružení,
4) Mapy běžeckých tratí, turistické mapy a cyklomapy,
5) Podpora provozu tří HD kamer,
6) Karta hosta,
7) Podpora marketingových akcí a vybraných akcí soukromých subjektů,
8) Lufťákova stezka, in-line stezka, pumtrack, singletrack,
9) Spoty radio Impuls,
10) Spolupráce s obcí, se Svazkem obcí a dalšími organizacemi.

BUDOUCNOST

Nedávno jsem se účastnil koordinační porady Svazku měst a obcí, kde jednotlivá sdružení představily svoje projekty pro nadcházející sezóny. Byly zde jasně patrné výhody těch regionů, v nichž se podnikatelé sdružili a spolupracují. Tyto regiony mají zřetelně formulované cíle a své zájmy. Koordinovaná spolupráce vede k lepším výsledkům.

Sdružení Benecko je obvykle o krok napřed. Měli jsme panoramatické mapy o tři roky dříve než ostatní. Máme responzivní web od loňského roku, když ostatní o této technologii začínají teprve uvažovat.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 19

Hlavní cíle pro budoucnost regionu:

Odbornost

Orientace na požadavky turistů:

- všechny informace na jednom místě,
- používání moderních technologií.

Získávání klientů pomocí vlastních prostředků – menší závislost členů na placených službách:

- vysoká návštěvnost webu,
- soustředění informací a propojení s on-line službami.

Hlavní projekty pro budoucnost regionu:

1) Využívání moderních technologií – IT marketing,
2) Rozvoj poptávkového a rezervačního systému,
3) Single-track, pump-track

Jaroslav Škeřík, předseda Sdružení

Štěpanický hrad po staletích opět ožil

Hrad ve Štěpanicích po mnoha staletích opět ožil. V sobotu 10. 6. 2017 bílá paní Ruprechta uspořádala na hradě setkání u příležitosti svých 675. narozenin (narodila se r. 1342 a již hodně toho na hradě zažila).

Po mnoho století si tu Ruprechta žila sama s Raráškem, který také k místnímu hradu neodmyslitelně patří. Letos poprvé se rozhodla bílá paní svou samotu změnit a na hrad si pozvala 80 dětí za doprovodu rodičů a prarodičů.

Po uvítání na hradě Ruprechta návštěvníky seznámila s historií hradu. První zmínka o hradu pochází již z roku 1304. Zakladatelem hradu byl Jan z Valdštejna, který hrad vlastnil od roku 1304 do roku 1340. Štěpanický hrad byl označován za druhé centrální sídlo Valdštejnů. Po dobu existence nebyl prodán žádnému cizímu rodu a jeho panství se i napříč každé době vždy úspěšně rozrůstalo. Valdštějnové podporovali na svém panství těžbu drahých kovů (zlata, stříbra, mědi a železné rudy), a tak se v Zákoutí pod hradem v roce 1337 zakládá zlaté kutiště. Král Jan Lucemburský nepatřil mezi dobré hospodáře, kvůli dluhům zastavoval bohatému Petru z Rožmberka některá svá zlatonosná naleziště včetně Zákoutí.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 20

Roku 1360 se štěpanickým pánem stává Zdeněk z Valdštejna, řečený Dlouhý. Stal se jedním z nejvýznamnějších středověkých mužů na Štěpanicích. Roku 1377 dosáhl u pražského dvora hodnosti královnina hofmistra a zasedal při zemském soudu. O Zdeňkovi je také známo, že mimo manželství, kde měl syna Heníka, měl také dva syny s jakousi Bětou. Štěpanickým pánem na hradě Zdeněk zůstal až do své smrti v roce 1398.

Z původního hradu se dochovala část mohutné okružní zdi po baště v dolní části hradu, kde se v současné době nachází ložnice Ruprechty a Raráška. V bývalé centrální části hradu se usadili čerti a dohlížejí tu na pořádek ve Štěpanicích.

Poté co Ruprechta seznámila návštěvníky s krátkou historií prvních vlastníků štěpanického hradu, dostavila se na hrad hastrmanka Slávinka, která přicestovala až z daleké Třeboně. Do Třeboně se Slávinka před mnoha lety musela přestěhovat poté, co byla donucena opustit mlýn v Prakovicích. Až na to, že Slávince chybí voda ze štěpanické kapličky, je v Třeboni spokojená. Našla si tu hastrmánka Šupinku a vychovávají spolu dva malé hastrmánky. Voda z kapličky má opravdu výjimečné vlastnosti, jak upozornila Slávinka, vždyť bílá paní ji pije 675 let a vypadá na svůj věk velice mladě a svěže. Jako dárek přinesla Slávinka Ruprechtě hrneček s dušičkou, ale že to byla „fuška“ nějakou dušičku ulovit, protože dnes se děti učí plavat už od narození a o dušičky je velká nouze i v Třeboni.

Po Slávince se dostavila ponikelská bába, která zrovinka šla k Trautenberkovi, protože mu „štrejchlo“ v zádech a potřebuje nějaké mazání. Ruprechtě přinesla darem teplou šálu a ponožky na nožky, protože na hradě řádně profukuje. Navíc dostala od ponikelské báby trochu kouzelného mazání na záda, protože Trautenberkovi určitě neubyde. Pro Raráška dostala kapičky na zklidnění, aby Rarášek tak nedivočil.

Rarášek se dětem také představil, nehrál však na housličky, protože mu je Lucifer rozšlapal poté, co ho zlobil. Rarášek se naučil hrát na flétnu a dvě písně dětem předvedl.

Jako další přišla za Ruprechtou na hrad komtesa Alžběta se svými slečinkami Agátkou a Ágneskou. Slečinky jsou již velké a studují v cizině, jedna se chce stát malířkou a druhá lékařkou. Jako dárek dostala bílá paní lupu, protože ve svých letech špatně vidí. Okolnosti donutily dokonce Ruprechtu navštívit očního lékaře v Jilemnici, a proto teď nosí brýle. Ale v jejím věku se nemůžeme divit. S Alžbětou zavzpomínaly na staré dobré časy, kdy se jezdilo v kočárech. Alžbětě totiž jízda v autě vůbec nevyhovuje, příliš ji cestování tímto dopravním prostředkem stresuje. Ruprechta zase není nijak nadšená motorkáři, kteří jezdí po lese na svých strojích, které pouze prdí, smrdí a rámusí. V tomto ohledu si s Alžbětou pěkně notují.

Představení narušil příchod čertice Belzebuby. Stala se totiž nemilá věc,

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 21

nějaké zlobivé dítě poházelo po lese odpadky a na příkaz Lucifera čerti dítě svázali a chtěli ho uvrhnout do pekla. Ruprechta se za nezbedníka přimlouvá a podporu čeká i ze strany dětských návštěvníků. Tady však i bílá paní zažívá nemilé překvapení, protože děti se zlobivce nezastávají a klidně by ho nechaly uvrhnout do bran pekelných. Že by děti uklidily nepořádek za nezbedníka? Po dlouhém přemlouvání se nechají přesvědčit. Ruprechtě se velice uleví. Nerada by Luciferovi vydala dětskou duši, vždyť kdo se může lépe napravit než dítě?

Na závěr na hrad přilétají čarodějnice Žaneta a Hukla. Žaneta přilétá na koštěti, zato Huklu provází přílet velkou ránou, protože nezvládla řízení svého turbo motorového vysavače. S řízením má Hukla neustále problémy. Před týdnem se rozhodla svézt na svém turbo vysavači i Raráška a jízda nedopadla dobře. Zřítili se spolu nedaleko hradního příkopu a byli rádi, že jim bílá paní ošetřila boule a pohmožděniny. Nic však Huklu nedokáže odradit od motorového pohonu. Ale to již vylézá Hukla z křoví, celá odřená a pomlácená. Děti jí musejí pomáhat tahat vysavač, protože na to jí už síly nestačí.

Čarodějnice Žaneta hodlá věštit Ruprechtě budoucnost. Ta se však nejprve zdráhá, ale nakonec neodolá. Prý ji čeká velká láska, která již 370 let plane. Ruprechta namáhá svou paměť do doby před 370 lety a vzpomíná na rytíře Huberta z Brtníku, který jí na štěpanickém hradě pomáhal s vyhnáním Švédů. Ti se v roce 1646 usadili na hradě a plenili nejbližší okolí, celé město Jilemnici vypálili a na štěpanickém kostele a hřbitově značné škody napáchali. Ruprechta se na to nemohla dívat a za pomoci Raráška a Huberta se jim podařilo Švédy vyhnat. Do roka a do dne slibuje čarodějnice návrat ry-

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 22

tíře Huberta. Nechme se překvapit, zda do roka a do dne zavládne na hradě ve Štěpanicích svatební veselí, zda se rozezvoní zvony na štěpanickém kostele a budou oznamovat novinu, že se hradní bílá paní vdává. Přejme jí trochu toho lidského štěstí, vždyť byla na hradě tak osamělá spoustu let.

Na závěr Ruprechta rozdá dětem zlaťáky z pokladu, který si s Raráškem před mnoha staletími schovali. Aby děti neodcházely s prázdnou, každý obdrží svého plyšáka a starší děti poukázku na výuku angličtiny, protože i Ruprechta jde s dobou a ví, jak se znalost cizích jazyků v dnešní době vyplatí.

Po představení děti pokračují dál pohádkovým lesem, vždyť ještě musí vysvobodit nezbedníka ze spárů pekelných. Po zkontrolování, zda mají děti čisté uši a krky, jsou odměněny houbičkou na mytí. U komtesek zase děti prokáží své znalosti a osvěží se pitíčkem. Pak zbývá zaskočit k loupežníkům a vyhrát nad nimi v kostkách nebo zaskočit k čarodějnici na perníček a pomoci jí s přípravou chutné večeře. Pečené červy na pekáč naservíruje určitě jen největší odvážlivec, mezi dětmi o ně není nouze. Větší problém nastává u šněrování bot Ježidědka, který si neumí uvázat tkaničku. Děti na tom nejsou o moc lépe, ale jak by ne, dnes je vše na „sucháč“, k čemu tkaničky? Vždyť i Ježidědek si je zavázat neumí.

Co Ruprechtu překvapilo nejvíce? „Malý chlapeček Standík za mnou přišel, podával mi svou malou ručku a říkal, že mi přeje všechno nejlepší k narozeninám, hlavně abych byla hodně zdravá. To byl okamžik, který mě velice dojal, a v tento moment jsem si řekla, že dnešní den se splnil můj velký sen: hrad opět ožil a návštěvníci tu byli spokojení. “

Závěrem bych chtěla poděkovat všem, kteří se na přípravě akce na hradě podíleli, i těm, kteří se na hrad dostavili jako návštěvníci. Věřím, že jsme všichni zažili báječné odpoledne, které potěšilo malé i velké návštěvníky. Velký dík patří také obci Benecko, která akci podpořila. Stejně velký dík patří panu Petru Andělovi, který akci finančně podpořil. Děkuji SDH Horní Štěpanice za otevření stánku a poskytnutí zázemí pro dílničky. Děkuji všem hercům, kteří se nebáli Ruprechtu na hradě doprovázet, a panu Kamilu Tomášovi, který zajistil dopravu veškerého vybavení na hrad. Nesmím zapomenout na naše cukrářky: Libušku, Boženku, Míšu, Páju a Evičku, které napekly vynikající koláče, perníky a muffiny. Děkujeme!

Všem moc děkuji a těším se na Vás opět příští rok v červnu na hradě – Ruprechta se bude vdávat za rytíře Huberta z Brtníku. Na svatbu jste všichni srdečně zváni.

Pokud byste se chtěli jakýmkoliv způsobem na další akci podílet, prosím pěkně, neváhejte mě kontaktovat na e-mailu ruprechta-stepanice@seznam. cz nebo na facebooku Ruprechta, případně tel. č. 608 607 331. Každá pomoc je vítaná!

Vaše Ruprechta

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 23

Hledání ztraceného času

Miloš Gerstner starší

Děkuji životu za mnoho krásných časů. K těm nejkrásnějším patří dětství prožité v kousku nebe, které snad nedopatřením spadlo na zem. Tím nebem bylo Benecko. Obec chráněná od severních větrů pásem hor, tváří obrácenou k Českému ráji a srdcí svých obyvatel k historii Prahy.

Za mého dětství to byla opravdu jen horská obec. Chaloupky a chalupy cudně schované mezi lučinami a políčky malebně dokreslovaly scenérii žalských strání. Tenkrát tu nebyly honosné hotely a penziony. Vlastně jen hraběcí hotel Zlatá vyhlídka, pak hostinec Augustina Kubáta a strejci v dolení části Benecka chodili si pro pakličky tabáku do Braunovy hospody.

Zimní sporty sem zavedl sportovec Rössler-Ořovský se skupinou veselých kumpánů, hlavně malířů (Cína Jelínek, Bubeníček, Hron), nesmírnou zásluhu měl dolnoštěpanický řídící učitel Jan Buchar, který organizoval zájezdy lyžníků i letních turistů na Benecko. I oni nacházeli zvláštní kouzlo ve světnicích vyplněných tkalcovskými stavy, pro ostatní nábytek nebylo místo, musel stačit jen stůl k jídlu, několik židlí, kanape – tak se říkalo dlouhé široké lavici pod okny ve štítové straně, lavička u kachlových kamen a police s nádobím. Postel bývala jen jedna pro hospodáře s hospodyní. Chasa, případně podruzi spali mezi stavy na štruzákách, které si na noc snášeli ze schodu (z půdy).

Za mého dětství se tkalcovalo skoro v každé chalupě. Čím větší chalupa a počet oken, tím více stavů. U nás u Martinů, tak se říkalo nádherné roubené chalupě č. 50, se už netkalcovalo. Tety místo za stavy zasedaly za šicí stroje a obrubovaly kapesníky. Rád jsem chodil ke kamarádům, kde se jejich rodiče živili prací za stavy. Dokonce jsem znal i názvy dílů stavu, stativy, bidla, škatulky, babky, brda, paprsek, šparejžně, podnožky. Rád jsem sbíral vatu, bílou i barevnou, která se usazovala pod stavy, dělal jsem si z ní primitivní panáčky a hrál s nimi pimpellové divallo. Krásně bylo u strejčka Škodova v č. 52, muzikanta nad muzikanty. Seděl na překládce, tahal za šnorc a podnožkami doplňoval daktylský rytmus „na cukr, na kafe". Přitom si takovým trochu sípavým hlasem prozpěvoval. Ale náhle ho napadl třeba hudební motiv, sedl k dýchavičnému harmoniu a už se rodil jednoduchý „opus". Škodova chaloupka byla opravdu malá, ale většina tkalcovských chalup měla velikou světnici o šesti a více oknech, u každého okna stav, rachot tam byl přenáramný.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 24

Mzdy byly malé. Faktoři, překupníci a další články řetězu, kterými dílo procházelo, měli neúměrně větší zisky. Kalcování to nebylo jen cukání za šnorc. Snování, příprava osnovy, navádění na stav, to byly práce náročné i počtářsky, šly na oči, ale věřte si nebo ne, ti tkalci byli většinou za svými stavy spokojeni. Jen se báli, aby tkalcovina nezašla.

Legendárním tkalcem, pry posledním, byl Matěj Pochop na Pousce v č. 22, jemu sekundoval na Benecku Bořík Kubát z č. 101. Dodnes lituji, že někdo moudrý přišel s nápadem zrušit domácí tkalcovinu. Jak by teď šly na odbyt ručně tkané ubrousky a kapesníky. Vždyť se jí živily generace po staletí, pomáhala tomu, že horské vesnice byly zalidněny, že tam byly dobré sousedské vztahy.

Hory dávaly svym dětem chléb hořký, ale živný. Přesvědčil by vás o tom dnes už zesnulý Josef Antoš, kdysi starosta Hořeních Štěpanic, rodák z Benecka-Plánky a jeho manželka Marta z Podlomí. Hospodařili ve Lhotě Štěpanické ne na velké usedlosti č. 3, ale patřili k prvním hospodářům, kteří už v polovině dvacátých let měli benzínový motor, mlátili obilí a řezali dříví sobě i sousedům. Antoš za mladších let byl silný člověk, nejlepší sekáč, horské boudy ho hostily od července až do zámrzu. Žádný neuměl tak vysekat i nejtvrdší horskou trávu – vlčinu-vulf, vandrákovy fousy. Sekal a sušil na Adolfově a Brádlerově boudě, vlastně snad všichni benečtí hoši odcházeli na léto do hor sušit, sekat, dělat zásobu píce a topení. Na každé boudě bylo nejméně deset, ale spíše více dojnic, tenkrát se i máslo a sýr vozily z hor, ne do hor.

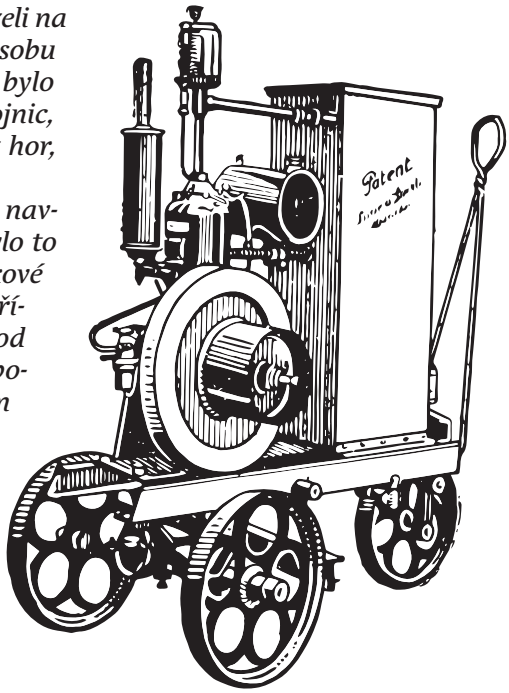

Když jsem manžele Antošovy navštěvoval v poslední době, kde bylo to jejich zdraví a síla! Dva staroušková leželi v posteli, v nohách je zahřívali dva jezevčíci, hřáli se jeden od druhého. Ale u postele měl hospodář brokovnici. Chodí mu tam velcí ptáci, už letos sebrali tři slepice. Střelec byl výborný. A mudrlant a všeuměl. Sám si vyráběl lyže, sám si udělal pěkné housle, protože peníze bylo zapotřebí na důležitější. Přežil manželku, dožil se 95 let. Ještě že měl

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 25

dobré potomky, dceru v Křižlicích, syna ve Víchovské Lhotě, druhou v Trutnově. Pro zajímavost podotýkám, že otec paní Marty vystupuje v Širově povídce Pašerák. Jmenoval se Kubát a bydlel v Podlomí č. 27, proto mu říkali Podlomský Honzíček, Podlomák. Ten znal všechny pašerácké chodníčky, donášel z Prajska vše, co bylo zapotřebí, hlavně cukerín i železo.

Ztracený čas hledávám na Levínku. Byl to nejzastrčenější kout Benecka. Jde se tam kolem bývalé chalupy č. 31, dnes tam je podniková chata. Bývala tam zvonička, proto se tam říkalo U zvonku. Starý Erlebach-Zvonek dostal od toho přízvisko, byl bratranec mého dědy, byl velký duchař. Spiritismus byl za mého mládí vyznáním velké části Benečáků. I Bohumil Hanč, závodník, byl duchař. Po chalupách byly v čestných koutech svaté obrazy, celé galerie. Někde to byly obrazy svatého Jana, Vojtěcha, tam se modlili katolíci k Panence Marii, v jiných obrazy Jana Husa, Žižky, Komenského a Havlíčka, tady se modlili evangelíci a s nimi i spiritisté.

Ale půjdeme dál, mineme sídliště nových vil a projdeme lesem, za kterým začíná Levínek. Pátým domem po levé straně cesty je č. 21. Odtud vyšel bohatýrský rod Bachtíků. Patriarcha rodu byl pekařem, hospodařil, pekl chleba, za první války dostával mouku z kaštanů, těsto nevzcházelo, díži ve zlosti pustil z prudké levínské stráně do potoka. Jeho synové Zděněk, ruský legionář, Miloš, italský legionář, pak ještě Jiří. Chodili na hora, mají krásné vzpomínky na práci pod Martinovkou, na Brádlerově boudě, sušili i prudké stráně Labského dolu za plnou stravu a 25 korun denně. Pracovali i v lese, Miloš na Rennerově boudě, pak v Harrachově u lesní správy. Tady po Mnichovu málem přišel o život, fanatičtí henleinovci ho zbili málem k smrti.

Dále nad cestou bývala chalupa č. 57, do které se dali mravenci, tak se tam říkalo V brabenčím zámku. Josef Antoš z Plánky ji koupil, zboural a postavil tam finsky domek. Byl spiritista, hledal prostřednici na komunikaci s duchy. Také jeden z blouznivců našich hor.

Za chalupou je hranice s vítkovickým Levínkem a jeho první stavení má zas číslo 57. Zajímavá shoda, ale jdeme dál a cesta končí u chalupy č. 272. Zde žil s rodinou František Urbanec, strávil v legiích v Rusku více než tři roky. Vrátil se s vousem až po pás, bylo o něm známo, že mu podal ruku sám Masaryk. Jako kluk jsem toužil po tom, aby mi jednou taky podal ruku, posvěcenou rukou Masarykovou. V naší rodině a ve škole byl tenkrát vypěstován vysoký a také zaslouženy kult presidenta Osvoboditele. Hory jim všem dávaly chléb.

Níže je zděné stavení Vackových, dříve tam byla také chalupa č. 258. Vackovi vyřezávali krakonoše. Syn Miloň byl v armádě, létal na strategických strojích, po roce 1968 byl propuštěn z armády, teď také pokračuje v otcově tradici. Ještě níže stojí stavení se stodůlkou. Patřilo Josefu Pittermannovi.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 26

Chodíval jsem tam s úctou jako do kostela, žil tam starý bednářský rod Pittermannů. První živnostenské oprávnění je z 9. ledna 1849. Bednařilo se ve světnici jednoduchými nástroji, ale výrobky byly dokonalé. Na výstavě v Praze v roce 1898 byl výrobce vyznamenán. Po dědovi převzal živnost otec František Pittermann, vyráběl vynikající bednářské nádobí. Třeba do výbavy bohaté nevěsty patřila tenkrát dětská vanička, dřez na nádobí, škopek, vyšší škopek na prádlo, máslový škopek – protože se všude máslařilo, jen štandlík pro zelí a káď s mosaznými obručemi si manželé už kupovali společně. Bratr Josef byl akademickým malířem, zemřel jako učitel koncem první války na španělskou chřipku v moravských Hartvíkovicích nedaleko Dukovan. Je tam i pochován. Mladší bratr Jan patřil mezi mé nejlepší přátele. Byl veselý, dobrý muzikant, řezbář, pracoval jako cestář, dožil v Kněžicích v bývalé škole. Byla tam má oblíbená zastávka při cestě na Benecko.
V dolní části Levínka nad cestou z Benecka do Vítkovic ve stavení č. 19 byla rodina Františka Gottsteina, muzikanta, vyýznamného kulturního pracovníka, divadelníka a hospodáře. Říkalo se tu Ve mlejně. Skutečně tu kdysi mlýn býval, ale zásoba vody dala jen na semletí korce žita denně. Bývalo tu i dostaveníčko pražských turistů a bylo tu veselo. Ale všechno už je pryč, zbylo mi jen vzpomínání na doby mládí a čtenáři tohle povídání.

Nalezený rukopis z osmdesátých let

SOUŽITÍ ČECHŮ A NĚMCŮ V MINULOSTI

MÁLO Z MNOHA VZPOMÍNEK

Robert Turka, tajemník Národní jednoty severočeské

Počátkem listopadu r. 1918 nám bylo ve vrchlabském okresním „Národním výboru" jasno, že jest bezpodmínečně nutno zavésti pořádek v místních státních úřadech a postarati se o bezpečnost. Na straně německé viděli jsme zmatek, z kterého vynikala pouze jediná určitá myšlenka o utvoření německého Rakouska, k němuž chtěli němečtí političtí vůdcové přičleniti také severovýchodní pohraniční území Čech osídlené většinou německým obyvatelstvem. Německý vrchlabský „Nationalausschuss" (národní výbor) vyžadoval od státních úředníků přísahu věrnosti pro t. zv. libereckou vládu a denně dovídali jsme se o tom, že úředníci skutečně slib věrnosti skládají. Když učinil tak i okresní hejtman, rozhodli jsme, že musíme přistoupiti k obsazení vrchlabského okresu vojskem československým.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 27

Německá odvaha v některých kruzích sahala příliš daleko. Zjistili jsme, že vrchlabský okresní hejtman povolal k sobě obecní starosty z Borovnice, Nedaříže, Stupného a Vidochova v okrese novopackém a ze Zálesní Lhoty v okresu jilemnickém a ohlásil jim, že anektuje tyto obce z českých okresů do obvodu politického okresu vrchlabského. Starostové složili hejtmanovi slib věrnosti a podepsali o tomto aktu protokol, který jsme později našli v úředních spisech na okresním hejtmanství. Kromě toho tvořilo se ve Vrchlabí ovzduší, v jakém daří se anarchii a násilnostem. Německá občanská stráž, zorganizovaná z vracejících se německých vojínů k udržení pořádku ve městě a okrese, neosvědčila se přes dobrou snahu svého velitele. Právě naopak – tam bylo nebezpečí a to nemalé. Pozorovali jsme, jak úřady pozbývají autority. Když německorakouská vláda velikými plakáty ohlásila, že určité zločiny budou souzeny podle stanného práva, pročítali si němečtí občané tyto vyhlášky s ironickým úsměvem. Nebylo potravin, nebylo uhlí a čekalo se jen, že se něco musí státi. Byl jsem některými Němci dotazován, proč neobsazujeme město vojskem československým. Z otázek zřejmě vyzníval egoismus a strach před tím, co mohlo by vzniknouti z nesnesitelné bídy a hladu. Naproti tomu však jiní velmi sebevědomě mluvili o utvoření německého Rakouska. Naprostý rozvrat byl však zřejmý z toho, že někteří význační činitelé z veřejného života německého dostavili se k „Národnímu výboru" a žádali, aby vzato bylo na vědomí, že projevují státu československému loyalitu.

Starali jsme se usilovně, abychom dostali do Vrchlabí naše vojsko. Vykonal jsem řadu cest do Prahy, do České Lípy a do Mladé Boleslavě. Všude uznávali, že jest v zájmu státu, aby krkonošské území bylo obsazeno čsl. vojskem, všude však také poukazovali k tomu, že nemají dostatek vojska a výzbroje, aby se tak mohlo státi. Teprve v Jičíně podařilo se to sjednati. A tak došlo dne 7. prosince r. 1918 večer k 8. hodině k obsazení města Vrchlabí vojskem československým. Z Jičína byl vypraven zvláštní vlak. Krátce před příjezdem vojska ohlásil mi telefonicky velitel„Burgerwache", (městská stráž) že se dověděl o nastávajícím obsazení města naším vojskem a že skládá proto zbraně, aby nedošlo k zbytečnému krveprolití. Současně žádal, abychom převzali zbraně a ubikace. To se také stalo. Zatím vstupovali první českoslovenští vojíni na půdu města Vrchlabí. Setkal jsem se s nimi na náměstí jen spoře osvětleném. Byl takový smutný, vlhký, prosincový večer. Náměstí bylo liduprázdné, všude mrtvé ticho, jen z hlavní ulice ozýval se rázný vojenský krok. Prvé řady vojínů vstupovaly do náměstí. Byl jsem v tom okamžiku nesmírně pohnut. Uvítal jsem několika slovy důstojníky i mužstvo, upozornil jsem, které objekty nutno ihned obsaditi strážemi a mezi tím, co vojsko zabíralo ubikace po „Burgerwache", odebral jsem se s jedním důstojníkem a několika vojíny do telefonní cen-

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 28

trály, kterou jsme obsadili. Zavolal jsem telefonicky okresního hejtmana, a když se dostavil, odevzdal jsem mu v jeho úřadovně první písemné rozhodnutí Národního výboru, podle kterého byla mu udělena až do rozhodnutí nadřízených úřadů dovolená. Převzal jsem od něho klíče od úřadoven okresního hejtmanství a pokladny. – Druhého dne ujal se úřadování z Jilemnice povolaný místodržitelský tajemník pan Žák. V naší moci bylo večer okresní hejtmanství a pošta. Následujícího dne vlály již na radnici, na posádkovém velitelství a na věži kostela naše červenobílé prapory. Prodlením dopoledne vyvěšeny byly i na všech budovách, v kterých se nacházely státní úřady.

Byla neděle a do Vrchlabí přišly spousty lidí z venkovských obcí. Venkované viděli československé vojsko, viděli naše prapory a přesvědčili se, že je konec o pohádce „Deutschböhmen" a o „německém Rakousku". Hned následujícího dne publikovali jsme úředními vyhláškami, že Národní výbor pro okres Vrchlabí převzal v základě zmocnění Národního výboru v Praze správu vrchlabského okresu. Vše nešlo ovšem tak hladce, leccos mělo spád silně dramatický. Všecka opatření byla však provedena bez jakéhokoliv násilí. Kdybych měl vzpomenouti aspoň některých, jistě velmi zajímavých podrobností, byl by tento článek příliš obšírný.

Vzpomínám také vyznačné události, kdy vojsko bylo nuceno zasáhnouti. Dne 4. března 1919 došlo ve Vrchlabí a v Hostinném k demonstračním projevům. Němečtí politikové a německý tisk tvrdili, že byly to projevy pro sebeurčovací právo Němců v republice Československé. Po letech snad mohu o těch demonstracích vysloviti objektivní úsudek, jak viděl jsem je ve Vrchlabí a v Hostinném. Tak neváţně nedemonstruje se za požadavek, který Němci nazývají svým nejváţnějším požadavkem. Demonstranti nevěděli, co chtějí. Dráždili vojsko pouze urážkami. Když útočení na vojsko dostupovalo vrcholu, byl dán rozkaz k vyklizení náměstí a všech ulic. Vojsko provedlo to v několika minutách a v městě ihned nastal klid. – V Hostinném zvali k této politické demonstraci plakátem, na kterém byl pouze tento německý nápis: „Pozvání k maškarnímu bálu o 2. hodině odpolední na náměstí. " Zde bylo ze řad demonstrantů vystřeleno několik ran na vojsko. V nastalém zmatku vystřelilo potom i vojsko nad hlavy demonstrantů, ale odraženými střelami usmrceny byly dvě ženy. Do Hostinného musila býti zvláštními vlaky z Vrchlabí a Trutnova vyslána vojenská posila, která zjednala pořádek a klid. Skončil tedy tento „maškarní bál", označovaný Němci za projev pro sebeurčovací právo, tragicky.

V době maďarského vpádu na Slovensko povoláno bylo na bojiště i vojsko z Vrchlabí. Měli jsme pouze tušení o váţnosti chvíle. O skutečném stavu jsme však nevěděli. Nevymizí mi nikdy z paměti okamžiky, kdy na náměstí před kostelem mluvil k vojínům velitel oddílu. Po něm mluvil jsem k odcházejícím jménem Národního výboru. Ze srdce přál jsem všem, aby

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 29

se všichni po splnění těžké povinnosti vrátili zdrávi do svých domovů. Zazněly úsečné povely a vojsko odcházelo na nádraží. – Naši hoši bili se na Slovensku statečně, někteří prokázali přímé divy udatenství. Domů se však všichni nevrátili. Řada jich položila životy za záchranu Slovenska. Čest jejich památce.

Vrchlabská vojenská posádka byla několikráte vyměněna, než přišla sem část 2. hraničářského praporu. Krátký čas byli zde též francouzští legionáři a naše vojsko vracející se z Itálie. Značné starosti působilo vždy ubytování vojska. Kladli-li při vyhledávání ubikací všemožné potíže Němci, rozumělo se to samo sebou. Naráželi jsme však na odpor i u některých českých činitelů. Tento zjev jest dokladem, jak málo státního smyslu mají často lidé, kteří jinak honosně často mluví o vlastenectví, o lásce k československé armádě, o obětech pro stát atd. Jinak žili jsme s příslušníky 2. hraničářského praporu vždy v nejlepší shodě a v upřímném přátelství. Vojíni zasahovali často pomocně do kulturního českého života ve Vrchlabí. Postupem času nastal i normální poměr mezi vojskem a německým obyvatelstvem a pro nás, kteří jsme byli členy obecního zastupitelstva, bylo jistě radostí vyslechnouti zprávu starosty města, že vojsko naše chová se vzorně a že není nepřátelství mezi vojskem a civilním obyvatelstvem. Naši vojáčkové zapadli dokonce velmi vkusně do rámce tohoto horského města a dnes, kdy jich tu již není, marně se ohlížíš po vrchlabském náměstí a ulicích, kdy objeví se náš vojáček anebo celá rota s puškami na ramenou a s ráznou pochodovou písní na rtech. V listopadu minulého roku (1930) odešli do Trutnova. A ve Vrchlabí bez nich smutno.

pokračování

Z Pamětního sborníku Hraničářského praporu 2 v Trutnově vydaného roku 1931

(Robert Turka je čestným občanem Benecka)

Seno z hor

Miroslav Kubát

„Takový plachty krásnýho horskýho sena a ušecko to shnije! To sou dneska hospodáři! To dřiu nebejvalo…" Nemine rok, abych něco podobného na horách neslyšel. Tak – aby bylo jasno: Podívejme se trochu na to hospodaření se senem zpět o několik desetiletí.

Ty doby, kdy budaři nechávali spásat celé Krkonoše, byly již dávno pryč. To ještě Josef Hoser v roce 1803 odhadoval, že v celé oblasti Krkonoš je asi 2 500 horskych bud a v nich přibližně 20 000 krav a 12 000 koz. Pastvy však ubývalo. Na jedné straně zákazy úřadů panství, na druhé straně začínající průmysl a také zvyšující se turistický ruch přiměl lid, aby pomalu

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 30

měnil způsob života i v horách. Pěstování dobytka se pomalu stěhovalo do nižších poloh hor. Ale ani tady nebylo dost dobré půdy. A tak to byly zase náhorní planiny, které měly poskytnout horské seno. Co to ale dalo starostí, to si dnešní kritik dost dobře nepředstaví.

Učitel Elsner uvádí v rokytnické kronice zajímavá čísla o sklizni sena v obci v devatenáctém století. Zatímco nejlepší louky v údolí dávaly 12–20 q sena a polovinu otavy z jednoho hektaru, stejně dobré louky ve vyšších polohách poskytovaly výnosy asi o třetinu nižší. Ovšem horší louky vyšších poloh – a těch horších bylo víc – dávaly již jen 4–8 q sena a žádnou otavu. Z vysokohorských luk se pak sklízelo 2–8 q.

Ještě žijí u nás lidé, kteří sklízeli seno z těchto náhorních senišť. Zastavme se třebas na slovíčko u staré paní Erlebachové v Rokytnici n. Jizerou. Když ta vzpomíná na starosti a dřinu, než s rodinou dostali těch několik uzlů horského sena k Dvoračkám, to jakobys poslouchal starého pana Vítězslava Hálka, když se v roce 1874 vracel z Labské louky: „… zajímavý je způsob, jakým toto svoje seno dopravují z louky domů. Vozů na těchto výšinách nemají, aby na ně naložili a seno odvezli. Aniž tu mají cest, po kterých by ty vozy jely. Tedy všechno to seno odnášejí na zádech. Ale jak,

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 31

když jedno stéblo jest na palec dlouhé, když na této výšině je neustálý vítr – jak to dostat na záda? To jest právě krkonošské umění. Tamější senaři umějí drobounké seno sbalit v rulíky tak pevně, že ani jediná travička z toho se nehne, jako když to proplete a sešije a prošije. Několik hodin dělá sobě vál, ale když si jej na záda zvedne, jest jako jediná slitina, spíše skála než cokoliv jiného. Takovy vál o mnoho hlav přesahuje toho, kdo jej nese, a žeť ve vále tom daleko víc, než kupa sena, vypadá nosič s válem velmi hřmotný a mohutný. A tuť podíváme-li se za doby senoseče po Labské louce, jest nám, jako bychom viděli po všech stranách samé pohyblivé kupy sena, jedna cestuje sem, druhá onam…"

Nedovedu si dnes představit takového agronoma, ktery by naplánoval sklizeň sena na Labské louce. Natož teprv toho nosiče…

Článek z rubriky Vteřiny staletí v okresním Rozvoji 26/9 1964

Vystoupení národního umělce Miloše Kopeckého na Sjezdu českých dramatických umělců v Praze

pokračování z minulého čísla

Nedávno tomu bylo třicet let, co Rudé právo otisklo dne 7. května 1987 pod názvem „Doba vyzývá k opravdovosti" výtah z tohoto diskuzního příspěvku Miloše Kopeckého, avšak velmi kuse a bez těch nejkritičtějších a nejpodstatnějších myšlenek autora. Je dobré a charakteristické porovnat diskuzní vystoupení s tímto chudým a oklešťujícím výtahem. (Co je kurzivou, bylo v Rudém právu vypuštěno.)

A konečně – kdo ví, nemělo to být uvedeno na místě prvním – je tu kardinální problém všech problémů – naše mládež. Nemyslím, že je o něco horší, než jsme byli my. Možná, že by byla o něco lepší – kdyby.

Je jen ve špatném stavu. Naše mládež je – zní to neuvěřitelně, po tolikeré péči a proslovech – duchovně zanedbaná. Po hmotné stránce se má vyborně a vida, přece to nestačí. Ona je důkazem, že ne samým chlebem živ je člověk.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 32

Nemluvím teď o žádné části mládeže, která je ve stavu marasmu, to je zvláštní kapitola; mluvím a musím bohužel generalizovat, o mládeži vůbec. V něčem je i tak lepší, než jsme byli my. Není pokrytecká. Vidí nás shovívavě v mírně komickém osvětlení *a tak dokonale na nás kašle, že ji ani nestojíme za to, aby se příliš přetvařovala.*

Ovšem nesmí se jí lhát. Na to je zvlášť alergická. Je alergická na naši národní schizofrenii: mluvit jinak na veřejnosti a jinak doma, v soukromí. A je bohužel, nevzdělaná, nic neví, netouží vědět, svět pro ni začíná dnem, kdy se narodila. *Komu žalovat? Mnohé jí bylo zatajeno a všechny hodnoty a nejsvětější pojmy byly v jejích očích zdiskreditovány – také slovo socialismus, bohužel.*

Naší povinností je způsobit, aby právě ona zahořela pro věc socialismu, tak jako jsme hořeli my, jako jste – nepochybuji o tom – hořeli vy, dokud jste ještě byli mládeží. Musí však mít možnost, aby vzplanula: neví, že socialismus může mít více půvabů, než kolik zatím spatřila a těžko ze sebe vykřeše jiskru nad tou lehkou karikaturou, kterou za doprovodu slavnostních řečí jí stále ukazujeme. Tato mládež nemá historickou paměť, nezná svou historickou minulost, nezná kořeny, ze kterých vyrůstá. Umíte si jistě představit, jak lehké a snadné pořízení má nepřátelská propaganda s psýchou, emocemi a intelektem takové generace. Tato mládež má všechny důvody, aby byla hrdá a pyšná na svou zemi, na její staletou kulturu, na její demokratické tradice, na její perspektivní socialistickou přítomnost, na všechny velké muže a ženy, které dala světu. Naše mládež tu hrdost necítí. Stojí v obdivu nad posledním západním automobilem. Neví, že Karlova universita byla založena dřív, než byla objevena Amerika. Neklaďme jí to zcela za vinu. Některé velké postavy našich dějin ani nezná. Změňme morální a duchovní klima naší vlasti a změníme tím mnoho jiného, k lepšímu nepochybně. *Pravda je revoluční, řekl Gramsci – proč se jí tedy bát? Mládež je zmatená a ničemu nevěří: upřímně: divíte se příliš? Televizní inscenace a filmy zabývající se tzv. problémy mládeže, jsou většinou neprominutelně povrchní, neboť předkládají jako problém jen následky a symptomy morální a intelektuální krize daleko hlubší a širší. Proto nemluvím o televizi, divadle či filmu, neboť jsou to velmi závažné problémy dílčí. Tady u otázky mládeže máme historickou příležitost a povinnost. Ta mládež slyší na jméno Gorbačov. Soudruh Gorbačov byl u nás mimořádně spontánně přivítán – ale jen jako představitel spřátelené země? Ne, jako naděje. Slovo Gorbačov překládá se do češtiny slovem naděje.*

Pokud takzvaná změna myšlení se tyká: nové myšlení může nastat v oblasti technické, když je vynalezen parní stroj, nebo štěpení atomu; v oblasti politické objeví-li se nové

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 33

sociální skutečnosti; v oblasti filosofické objeví-li se například Marx; v oblasti revoluční objeví-li se třeba Lenin, jinak žádné nové nebo staré myšlení neexistuje. Myšlení může být dobré nebo špatné, citlivé nebo tupé, povrchní nebo hluboké. Naše společnost však stojí před naléhavým úkolem začít vůbec myslet. Neboť myslet jsme se, žel málem odnaučili. Bude-li naše myšlení v pořádku, ujišťuji vás, že bude posléze v pořádku i televize, divadlo, film i tisky. To všechno je koherentní, spojité.

Je nerozlučitelný svazek mezi socialismem a kulturou myšlení. To je také předpoklad, abychom mohli úspěšně spouštět mechanismy. Protože nechci rozmnožovat omyly, kterých i tak je dost, zdůrazňuji, že nehlásám žádný radikalismus, ba právě naopak. Radikalismus, ba jisté radikalistické fešáctví je starým neduhem českého politického života. Mezi četnými poučeními z naší historie je také poučení, Havlíčkem už znamenané, že planý radikalismus je zhoubou každého a seriózního snažení. Ne k radikalismu vyzývá nás tato doba, ale naopak k opravdovosti, kultuře srdce, poctivé práci, vzdělání a racionalitě, rozumu. Tedy k vlastnostem, kterých si už Marx a Engels nejvíce cenili. Lidská inteligence je nejsilnějším spojencem socialismu, který sám je plodem lidské inteligence.

Nejdražší a nejcennější surovinou v konci XX. století jsou šedé buňky mozkové, největší to zázrak vesmíru. Kdo jich nedostatečně a ledabyle používá, nemá v tomto světě šanci. Musíme vytvořit novou vyšší duchovní a mravní atmosféru a mnohé nám bude přidáno. Musíme zase dát volné pole lidským kvalitám. Jen ze samostatně myslících a zodpovědných jedinců může se organicky stát zodpovědný kolektiv. Musíme se zase naučit mluvit česky, očistit a osvěžit náš jazyk, zubožený a zvulgarizovaný televizí, filmem, novinami. Jakmile začneme myslet, vypudíme téměř automaticky onen zjednodušený slovník, onen rybářský slovník, z něhož se už člověku dělá špatně, tu společensky politickou hantýrku, kterou se už málem všichni vyjadřujeme.

Nesmíme dopustit, aby jméno socialismu bylo bráno nadarmo a v jeho jménu cokoliv ochuzovalo náš život. To všechno je spojené s bojem proti alkoholismu, narkomanii, špatné pracovní morálce, politickému ignoranství. Musíme přinutit vítr, aby se přizpůsobil ostříhané ovečce. Musíme dělat boty, aby padly člověku, ne osekávat člověka, aby se vešel do bot. A přestaňme se už tvářit, že je u nás všechno v pořádku a že všechno důležité se už stalo. Pochybuji, že náš lid se dá natrvalo uspat takovou ukolébavkou. Před 169 lety se narodil Karel Marx, muž, který mne inspiroval JAK říci to, CO jsem chtěl říci. Nechť mi odpustí, že jsem to neřekl lépe.

Děkuji vám za pozornost. ■

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 34

Vzpomínání na dědečka legionáře

Na Levínku, ve vítkovické části čp. 272 bydlel František Urbanec – legionář na ruské frontě první světové války. Když na základě všeobecné mobilizace z 28. července 1914 narukoval, měl už velkou rodinu – 7 dětí. Čtyři chlapce a tři děvčata. Babička s nimi zůstala sama a uživit v té době tolik dětí bylo opravdu těžké. V chlívku byly sice tři kozy a sedm slepic, kolem domu ale žádný pozemek, kde by se mohly pást a kde by bylo možné nasušit seno na zimu. Aby měla čím krmit, dostala povolení od lesního na vyžínání pasek a trávu si odnosit. Protože vyžínala víckrát, lesní věděl, ze stromky neposeká. Kvůli slepicím byl ale stálý boj se sousedem, který vlastnil všecky pozemky okolo. Jak nějaká slípka byla na jeho louce, už po ní házel klacky a kamení. Říkalo se mu pašerák, protože pašoval tabák, sůl a jiné z Polska.

Samozřejtně jenom mléko a pár vajíček nenasytí sedm krků a tak babička chodila pro mouku a trochu obilí k sedlákům až do Loukova. To se sice nesmělo, ale co dělat, když děti měly hlad! Financi je honili a běda, když někoho chytili! Všecko jim sebrali a ještě je na pár dní zavřeli!

Frantik, Pepik, Anna, Božka, Marie, Bohumil, nejmladší Jarka ještě spí doma, maminka sedmi dětí Barbora, moje babička.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 35

Jednou už bylo tak zle, že babička vzala všecky děti a šla s nimi do Jilemnice k hejtmanovi žádat o podporu. Jenže tenkrát to bylo jako dnes. Kdo opravdu potřeboval, většinou nedostal nic! Tak babička řekla, že mu tam děti nechá, protože se nebude koukat jak umírají hladem. Hejtman tedy babičku odkázal na další týden, že uvidí, co se dá dělat. V kanceláři zrovna byla jeho paní a když babička odcházela – samozřejmě s dětmi – paní vyšla za ní na chodbu a poradila jí, aby příští týden přinesla kilo másla, že se za ni u manžela přimluví! Babička pak celý týden chodila a sháněla po kouskách máslo, aby ho mohla do Jilemnice donést.

Děda, coby zakladatel tradice, je ten fousatej.

Aby se o dědečkovi něco dověděla, psala 9. května a 13. června 1915 na Červený kříž, protože od dědečka nedostávala žádné zprávy a nevěděla jestli je živ. 30. května 1916 za ní psal vítkovický farář na tři adresy do Vídně.

První lístek od dědečka přišel 28. září 1915 (psán byl 1. 8. 1915), druhý došel 27. června 1916 a psaný byl 13. 3. 1916. Přes Červený kříž psal 15. 5. 1917 z Minské gubernie, štáb 81. baterie – Mozír. Poslední dopis napsal z Vladivostoku 9. října 1919 přes The Young Men's Christian Association in Russia. Více lístků nebo dopisů nemáme, i když v tom posledním píše, že domů psal každý měsíc 2×. Nevíme ani, kdy přesně byl zajat, protože první zápis v jeho zápisníčku je až 8. 8. 1917 z Borispolu. Odvodit by se to dalo podle zápisu Josefa Martina ze Lhoty Štěpanické č. 33, který byl zajat už v září 1914 za předpokladu, že byli do rakouského vojska zařazeni v jednom pluku. Po zajetí byli nějakou dobu v zajateckých táborech, ve kterých se pak tvořily Československé brigády.

Zuzka Strnádková

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 36

NA EKOLOGICKÉ POUTI

Usedl jsem nedočkavě na pohodlnou sedačku a zaposlouchal se. Brzy se skutečně dostavil ten příjemný pocit z ticha, ktery sliboval poutač. Ale dlouho mi nebylo tak hezky. Vedle sedící dáma začala pojednou šustit sáčkem s bonbony a její manžel rušivě zamlaskal. To mi pokazilo prožitek. Když jsem ještě zaslechl nepříjemný skřípot zubů z úst staršího spoluobčana, varovně jsem zvedl ukazovák. Neminulo se to účinkem. Dáma přestala blbnout s pytlíkem, pan manžel mlaskat a starší spoluobčan s čepicí na hlavě vyjmul falešný chrup. Na důkaz mi ho ukázal a ještě otevřel naplno ústa, abych viděl, že už nemá s čím skřípat. Dal jsem mu kývnutím hlavy najevo, že rozumím. Znovu se dostavil příjemný pocit. A posléze i osvěžující spánek.

„Končíme!" ozvalo se rázně z reproduktoru za našimi hlavami. Automatický vrátný současně otevřel hlukotěsné vstupní dveře. Zvenčí začal doléhat do protihlukového pojízdného bunkru pana Silenta pouťový rámus. U vchodu se tísnili další zájemci o hodinku opravdového ticha. Vstupné bylo stejné jako na diskotéku nebo na striptýz. Někteří sebou přiváděli i svá oblíbená zvířata, aby si také užili ticha. „Papouška ano, pokud není ukecaný, ale tu kozu prosím ne!" vysvětloval uvaděč dědovi, ktery se cpal se svymi miláčky jako první. Zaslechl jsem také opakované hlášení, že někdo zapomněl na sedadle zuby.

Vyšel jsem ven a rozhlížel se po dalších pouťových atrakcích. Ve frontě u cisterny s pramenitou vodou z hor, označenou nápisem ZADARMO, jsem spatřil přítele Karla. Lil do sebe už asi desátou sklenici a lákal mne, abych se také napil. „Já jsem spíš na pivo a na kořalku, však víš, " omluvil jsem se a informoval ho na oplátku o placeném tichu pana Silenta. Karel odvětil v tom smyslu, že místo ticha mu teď přijdou vhod veřejné záchodky. I placené.

U obchodníka s ekologickym ovocem jsem zakoupil dvě červivá jablíčka a do jednoho se s chutí zakousl. „Taky bych si dal, " pravil posmutněle kdosi za mými zády. Když jsem se otočil, vycenil dásně. Poznal jsem ho. „Zapomněl jste si v bunkru zuby, pane, " snažil jsem se ho upamatovat. Protože nechápavě kroutil hlavou, doporučil jsem mu přírodní antisklerotické kapky s okamžitým účinkem, které jsem předtím zahlédl u babky kořenářky před zábavnou maringotkou s nápisem VUML, kde jsem dostal volňáska do divadla za to, že jsem podepsal petici proti stavbě továrny na trpaslíky v chráněné oblasti Trpasličí skály. „Pánek, " představil se mi pán s dásněmi na rozloučenou a vydal se opačným směrem než k maringotce, jak jsem mu dvakrát ukázal. Usoudil jsem však, že nezasáhnu, bylo by to nedemokratické. Ještě jsem si všiml, že už neměl na hlavě ani tu čepici. V tom jsem mu ale pomoci nemohl.

Raději jsem se vypravil k potulnému dozimetristovi, který se uvelebil se svým báglem ve stínu pod kaštanem. Ochotně mi změřil radioaktivitu po celém těle

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 37

a řekl si za to o padesátikorunu a o cigaretu. Za mnou se tísnili lidé a zvířata, hlavně z okolí Temelína.

Před přenosnou poustevnou jsem nejprve ochutnal kořalku a ochutnal kořínky lesních bylin, z nichž byly vyrobena. Přiložen byl recept k výrobě a rady k používání. Poustevník mi na oplátku nalil ještě jednu odměrku. Způsobilo to, že jsem ztratil zábrany k utrácení a hodil velkoryse korunu do kasičky flašinetáři, který tu vyhrával ekologické protestsongy. Několik aktivistů tančilo s řetězem kolem stromu a zvalo do kola i kolemjdoucí, aby jim pomohli ochránit strom před dřevorubcem s motorovou pilou v ruce. Zkoušel zaútočit nejprve z jihu, potom ze severu, odkud přišli do Čech Švédové, ale ani z východu, ani ze západu se mu nepodařilo dostat se ke stromu a předvést svou dovednost při kácení. Byla to působivá scénka, dobře zrežírovaná, usoudil jsem, přilákala hodně diváků. Mnozí uzavírali u všudypřítomné sázkové kanceláře Kopřiva & Lebeda sázky, jak to dopadne. Nakonec se dřevorubec vzdal svého počínání – a dostalo se mu za to potlesku. I já jsem mu pokřikem Bravo! vyjádřil sympatie. Jeden z přítomných ignorantů mi za to chtěl nafackovat. Nedal jsem se. Mezitím dřevorubec obešel přítomné, aby vybral do klobouku, a odebral se pak do blízkého zájezdního hostince. Tancem znavení aktivisté tam záhy usedli taky. Další jejich vystoupení se už nekonalo, i když na plakátech bylo slibováno. Nekonal se ani koncert salónního orchestru pacientů z Dobřan. Jen flašinetář stále jednou rukou točil klikou a v té druhé držel cigaretu nebo půllitr s pivem. Změnil však repertoár. Namísto protestsongů nyní swingoval. Na přání a za příplatek zahrál a zazpíval hardrock.

V přetlakovém aerostanu, kde bylo možno inhalovat čistý vzduch, jsem se dlouho nezdržel. Byl zaplněn kašlajícími Pražáky, kteří se snažili si pročistit plíce. Zahlédl jsem tam i pana Pánka. Zamával mi skleničkou s antisklerotickými kapkami, ale zuby stále neměl. Jen zhluboka a rytmicky dýchal. Znovu jsem jej upozornil na chybějící chrup. A tentokrát i na čepici.

Ještě jsem se svezl na kolotoči, který byl poháněn elektrickým proudem z mobilní větrné elektrárny. Protože zrovna vítr nefoukal, točili s námi dva osli. Starší a mladší. Další pár ve stejném věkovém složení byl nastartován a čekal na střídačce. Koukali všichni čtyři posmutněle, ale sotva zase zafoukalo, objevil jsem jim ve tvářích jakýsi úsměv. To mne zaujalo a chvíli jsem je pozoroval, abych o tom jejich úsměvu mohl vyprávět chlapům v naší hospodě, kam si chodím v rámci svého pitného režimu pravidelně doplňovat tekutiny.

Začalo se stmívat. Už jsem tady utratil skoro celou denní podporu v nezaměstnanosti, konstatoval jsem při pohledu do peněženky. Nevadí. K večeři si dopřeji zbylé červivé jablíčko a kořínky, pak se vypravím na volňáska do Divadla nepracujících na balet s názvem Kůrovec.

Jan Vaneček

Vybráno z dvouměsíčníku
„LISTY pro politickou kulturu a občanský dialog" č. 3/2008.

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 38

CHRÁM

Rudolf Špaček

Úvaha z knihy „Zaostřeno na stvoření", vydal autor roku 2007 v Poličce

„Tak vás tady pěkně vítám!", hlaholím do prořídlých kostelních lavic v nedělním ránu. Ozvěna nebo spíš dozvuk se nese sborem, který před mnoha desítkami let zbudovaly ruce našich předků, každá cihla a každy trám zde vyrůstal po nemalém odříkání, kdy si nadšenci utrhávali od úst, aby mohl z bídy i z přesvědčení vyrůst krásný kostel, jejich útočiště a duchovní domov v dobách těžkých i všedních. Zasvětili tento stánek Mistru Janu Husovi, jehož odkaz nesly celé generace našich otců a dědů s myšlenkou, že jej předají svým potomkům.

Odkaz je trošku nepochopený abstraktní pojem, který kdysi vyšel od mluveného slova, kázání, předávání myšlenek, uchování získaného moudra či poznání. Současnost je dokázala překroutit do podoby zdeformované tradice, kdy něco domnělého spíš kazíme, bez znalosti obsahu a podstaty se domníváme být uchovávateli vzpomínek na cosi slavného a jen nostalgicky obdivujeme nadšení dřívějších generací, které do svého díla uměly dát s přesvědčením i kus svého srdce.

Sváteční nedělní den a vyprázdněný chrám jako varovné memento příštím generacím nese tichou ozvěnu, nevyřčenou otázku našich předků: „Kam se poděly generace našich dětí? Kde zůstává touha po hledání duchovní podstaty člověka? Čím světí naši potomci sváteční chvíle?" Hledal jsem odpověď na tuto otázku, kterou jsem zaslechl uprostřed ticha posvátného prostoru a uviděl jsem…

„Navštívíme dnes tetu v Hradci, je tam, chudák, pořád sama, a když už tam budeme, tak se zastavíme v Carrefouru, potřebuji dětem koupit vyteplenou bundu, " naplánovala žena odpolední program. Neprotestoval jsem, jen jsem si uvědomil, že jsem stále ve svém vědění velky kus za opicemi, protože si nemohu zvyknout na myšlenku, že je někde v neděli odpoledne otevřeno.

Teta se vydala do obchodu s námi a já se podivoval, že nemohu najít prostor na zaparkování. „To je tady v neděli normální, " smála se mému údivu a málem mě musela podepřít, když jsme vstoupili dovnitř budovy. Takové hemžení, nával a proudy zákazníků mě skutečně zaskočily. To by mě ani ve snu nenapadlo, že Carrefourem v nedělním odpoledni proudí tisíce lidí.

Ale v tom okamžiku mi všechno došlo. Tady se odehrává pravá konzumní bohoslužba! Připadal jsem si jako uvnitř zlatého telete, které pohlcuje člověka a namotává jej do svych tučných vnitřností. Vytřeštěně jsem zíral na lidi s plnými taškami, obtěžkanými vozíčky a prázdnými pohledy. Ano, chrámy dnešní doby – všechny hypermarkety, bez kterých zřejmě nemůžeme žít a kterým platíme tu nejcennější daň, o kterou jsme kdysi tolik stáli. Znovu totiž prodáváme svoji svobodu, svého ducha, který toužil vznášet se volně nad každou formou hmoty a dnes se zotročit falešným voláním: „Kupte si mě! Jsem v akci za 2 999 Kč!"

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 39

Vnitřní krása kamenů
z Podkrkonoší a Českého ráje
ZE SBÍRKY JAROSLAVA F. Z DOLNÍCH ŠTĚPANIC

ACHÁT – JESKYŇOVÝ

naleziště: CZ – Stará Paka-Vrcha
tvrdost: 6,5–7 (Mohse),
barva: šedomodrý – neprůhledný
velikost: 55 × 40 mm
zpracování: řezání, broušení, leštění JF

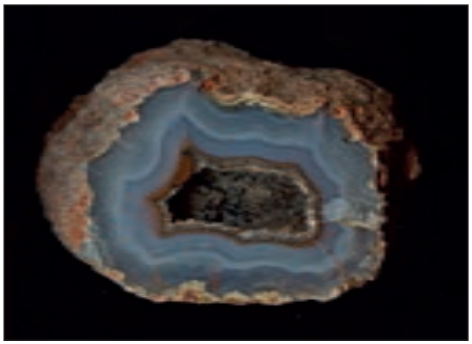

KŘEMEN – KŘIŠŤÁL

naleziště: CZ – Frýdštejn
tvrdost: 6–7 (Mohse),
barva: matný s příměsí vápence a kalcitu
velikost: 85 × 50 mm
zpracování: řezání, broušení, leštění JF

POSELČ4-0817.qxp_Sestava 1 11.08.17 15:38 Stránka 30

Lístek ze zajetí, k článku na straně 34.